

Een zwembroek zonder elastiek

Koen Dille

Als je een paar honderd bedrukte pagina's in een kaft samenvoegt, krijg je een voorwerp dat er uitziet als een boek. Bij een echt boek moeten de bedrukte pagina's wel iets betekenen. Vooral politici durven zich daar al eens aan te mispakken. Al zijn er die hun beperkingen kennen. Die beginnen er niet aan. Of ze schrijven over dingen die ze een beetje kennen. Zoals Steve Stevaert. Die heeft een kookboek gepleegd. Of ze spannen een schare pennenridders voor hun karretje met de opdracht elk een stukje te schrijven. Een uitgever bundelt die opstelletjes dan tot een boek met op de omslag de naam van de politicus: Steve Stevaert (*Ander geloof*, Leuven 2005). Je kunt ook een toegewijde journalist in dienst nemen die zich beijvert om rechtstreeks uit je mond te noteren wat je graag kwijt wilt: alweer Stevaert (*Socialisme is gratis*, Antwerpen/Amsterdam, 2004). Louis Tobback (*Zwart op wit*, Antwerpen/Baarn, 1995) en Norbert de Batselier (*Monologen met Norbert de Batselier*, Leuven 1992) hebben hem dat trouwens voorgedaan.

Dat is niets voor Bert Anciaux. Diens vijfde boek ligt hier voor. Zelf geschreven. U mag dat voetstoots van me aannemen. Niemand in Vlaanderen schrijft zoals Bert Anciaux. Om het Nederlands voort te brengen dat in dat laatste boek¹ door de pagina's raast, moet een normaal mens zeker tien jaar op een kale berg verbleven hebben, in absolute eenzaamheid en verstoken van elke sociale stimulus en zoals Sint Antonius permanent bestookt zijn geweest door de ijzingwekkendste hallucinaties. Anciaux echter heeft gewoon thuis aan zijn boek zitten klooiën, liefdevol omringd door Damienne en hun vier kinderen. Laat dat u niet afschrikken, lezer. Zet door en u wordt rijkelijk beloond met pareltjes van Berts brallende beeldspraak. Zoals: "Sedert 1992 ploegde ik ononderbroken op het veld van eer, de

zogenaamde toppolitiek ...” In de Eerste Wereldoorlog vielen nogal wat Vlamingen op dat veld van eer. Op de Ijzervlakte liggen hun lijken als zaden in 't zand. En Anciaux maar ploegen. Veel heeft hij niet bovengehaald. Vermakelijk is hoe hij over zichzelf schrijft: “Een politicus zonder macht [is] zoals een zwembroek zonder elastiek” om zich wat verder vragen te stellen die “sterk gekleurd” zijn door “[z]ijn historische onderbuik”. Stelt u zich dat voor? Dát en die afzakkende zwembroek? Deze is ook leuk: “politici en ambtenaren als managers, compleet met laptop, gsm en gel in hun haren.” Zelfs Di Rupo met zijn weelderige haardos acht ik niet in staat om dat daar allemaal in onder te brengen. Nog ééntje: “Toch breek ik meer dan een lans om genereus te investeren...”. Niet alleen een lans? Wat dan nog? Zijn wandelstok? Die spuuglelijke lelijke vaas die Damienne van haar schoonmoeder cadeau heeft gekregen? Bert, een lans breek je voor iets, voor een zaak dus, niet om iets te doen. En zo struikel je op elke

pagina over wankelende zinnen, stuntelige woordkeuze, foute termen, zelfbedachte verbuigingen en verkeerde vervoegingen of werkwoorden die niet overeenkomen met hun onderwerp.

Ach, hoor ik u zeggen, hoe schoolmeesterachtig. Vertel liever waar dat boek van Anciaux over gaat. Oké, maar een voormalig minister van cultuur hoort Nederlands te kunnen schrijven. Daar stap ik niet vanaf. In Vilvoorde weigeren ze je voor dat taaltje een sociale woning.

De inhoud dus. Er lopen twee rode draden door dat boek – een metafoor die past als een zwembroek op een onderbuik. Eén rode draad is zijn heimwee naar de goede oude tijd van de Volksunie. Dat inspireert Anciaux tot lyrische bladzijden over het communitarisme. Anciaux is er echt weg van. “Communitariërs kicken op verscheidenheid, want elke cultuurgemeenschap is voor hen waardevol, als emanatie van een actieve waardeopbouw.” Aldus Anciaux’ onnavolgbare lingo. Ik vertaal: “Dat er verschillende cultuurgemeenschappen bestaan verheugt de communitaristen. We danken die verscheidenheid aan het feit dat elke gemeenschap het resultaat is van mensen die samen dezelfde waarden nastreven.” Gemeenschappen, louter bepaald dus door hun cultuur. Maar bij de meesten onder ons zit die cultuur alleen tussen de oren. Erger nog: omwille van die cultuur zijn sommigen tot de meest weerzinwekkende daden in staat. En Anciaux maar kicken op zijn cultuurgemeenschap.

Zouden de kersverse sociaaldemocratische kameraden van Anciaux ook zo ver naar rechts zijn afgegleden? Ziedaar de tweede rode draad. Anciaux koestert zijn nieuwe vrienden. Om de haverklap lees je “Ik ben een overtuigd sociaaldemocraat” “Als links

politicus ben ik...” “Ik ben een socialist” “Als socialist en werkend lid van de sp.a hoop ik op een sterker links en progressief project.” “... mijn eigen sp.a ...”. Veel is niet genoeg. Ontroerend, haast genant die pogingen om in het geveel te komen bij het Vlaamse sociaaldemocratische establishment. In het tweede deel van zijn boek biedt hij ze een regeerprogramma aan. Kant-en-klaar rechtstreeks uit de eigen mouw geschud. Bladzijden lang maatregelen die van Vlaanderen een sociaaldemocratische oasis, euh, gemeenschap moeten maken. Liefst met Anciaux zelf als minister. Mochten er zijn die aan zijn capaciteiten twijfelen, dat ze dit boek maar eens doorploegen. Nog vaker dan de keren dat hij zich op de borst klopt als overtuigd, links progressieve sociaaldemocraat, schept hij op over de talloze interventies, maatregelen, omzendbrieven en decreten waarmee hij als Minister van Cultuur, Jeugd, Sport, Stedelijk Beleid, Ontwikkelingssamenwerking, Brussel en Afgewaaide Dakpannen van de Vlaamse Gemeenschap een betere plek heeft gemaakt.

“De tijd baart rozen”. Ja? Dit zijn veeleer distels, gejat op de uitgeleefde akker van de communitaristen. Plus nog wat verwelkte sociaaldemocratische rozen: clichés gesprokkeld bij de Verlichtingsfilosofen, de actieve welvaartsstaat van Vandenbroucke, het actieve pluralisme dat Stevaert zich heeft toegeëigend. En slecht verteerde kost van denkers als Arendt en de Tocqueville. Over burgerschap bijvoorbeeld. Of de democratie, die nu eens representatief dan weer direct blijkt te zijn. Anciaux’ boekenkast lijkt wel een allegaartje. Jammer ook dat ze is omgevallen.

Noot:

¹ Bert Anciaux, *De Tijd baart rozen, een sociaal-democratische visie*, Antwerpen 2010.